

Kirsten Marie Svendsen (født Jensen)

18/8 1889 - 19/9 1979

En levnedsskildring

Nedfældet af Jørgen Kinggård Svendsen

Kirsten Marie Jensen (min farmor) blev født den 18. august 1889 i Grundfør By og Sogn, Vester Lisbjerg Herred, Århus Amt. Forældrene var gårdmand Chresten Jensen og hustru Jensine Kirstine Jørgensen. Kirsten blev hjemmedøbt den 3. september og fremstillet i Grundfør Kirke den 20. oktober. Her var fadderne: Jørgen Jensens kone, Kirsten fra Fjellerup, Fyn (*Kirstens mormor*). Ungkarl Anders Nielsen, Grundfør og ungkarl Morten Mikkelsen, Grundfør (*begge sandsynligvis venner af Kirsten forældre*)

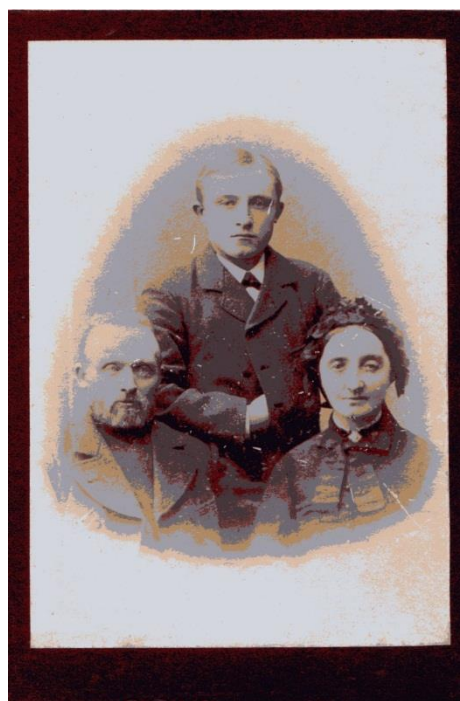
Forældrene var gårdmandspar på Grundfør Bækgaard, og Kirsten var deres første barn. Senere kom broderen, Jens Jørgen Jensen, til; han blev født den 27/5 1893. Faderen, Chresten Jensen, var født den 13/5 1864 i Grundfør, medens moderen, Jensine Kirstine Jørgensen stammede fra

Wesselhavegaard i Fjellerup pr. Harndrup på Fyn. Hun var født den 4/6 1861. Hun var meyerske og havde fået plads på mejeriet i Grundfør. På den måde mødtes Kirstens forældre. De blev gift den 22/11 1887 i Fjeldsted Kirke på Fyn.

På Bækgaard boede også Chresten Jensens forældre (Jens Chrestensen og Else Marie Mortensen) som aftægtsfolk, så der var bedsteforældre i huset, da Kirsten blev født.

Kirstens forældre Jensine Kirstine Jørgensen og Chresten Jensen.

Kirstens bedsteforældre Else Marie Mortensen og Jens Chrestensen med sønnen Chresten imellem sig.

Bækgaarden eksisterer ikke længere. På adressen, Hovvej 6, ligger nu Hovgård (om det er helt nye bygninger eller ombygning af den gamle Bækgaard, ved jeg ikke.)

Men vi har en beskrivelse af Kirstens fødegård. Broderen, Jens Jørgen Jensen, skrev nemlig under et højskoleophold en fristil, hvori han fortæller følgende:

Min fødegård hedder Bækgården; den ligger op til gadekæret og med eng til de to sider, hvorigennem der løber en bæk, hvorfra gården har fået sit navn. Det er en gammel, men hyggelig og velindrettet gård i fire længer, og marken er af god jord; den ligger nord for gården ud til en stor

skov, som ejes af tre større gårde, og deraf er den ene en gammel herregård, som hedder "Haraldslund". Når man står i marken har man et vidt udsyn over egnen og kan se en 16-18 kirker. Mod nord ligger skov, mod øst ligger Spørring og et par flere landsbyer. Mod syd ligger en lille by, Søften, og en 7-8 km. længereovre ligger det fra historien meget omtalte Nørreris.

Grundfør Bækgaard

Kirstens barndom var ikke let. Allerede i 1896 dør moderen, kun 35 år gammel. Hun havde længe været syg af svindsot og lå på et værelse for sig selv, altid med åbent vindue. Kirsten har senere fortalt sin datter Else om den svære tid:

Kirstens mor, før sygdommen brød ud →

Hun huskede tydeligt sin sidste samtale med sin mor. Hun blev hentet hjem fra skolen og kom ind til sin mor, der lå i sengen. Moderen sagde til hende, at hun måtte gå ind i æblekammeret og finde det største og røde æble til sig selv og spise det – et sted, hvor børnene ellers ikke måtte

komme. Senere på dagen kunne hun ikke finde moderen, fordi hun nu var død og lagt ind i overstuen på spisebordet. En tjenestepige viste hende ind – Moderen lå med en palmegren i hånden, og der stod hvide lys og brændte . Hun fik et chok- hun var kun 7 år, og glemte det aldrig. Hun holdt derfor aldrig af lys på spisebordet til fester.

Kirsten var også med til begravelsen. Men på kirkegården kunne hun ikke klare mere . Hun løb hjem midt i det hele; gården lå ikke langt fra kirkegården. Det var blevet for meget for hende. Alle de sørgende mennesker.

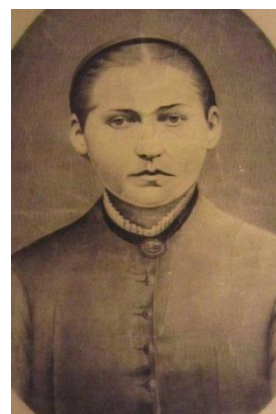
Men livet måtte jo gå videre, og i den forbindelse kommer morfaderen fra Fyn, Jørgen Jensen, til at spille en stor rolle. Han var foruden at være gårdmand på Wesselhavegaard også humlehandler og kom i den forbindelse langt omkring. Under alle omstændigheder rejste han i de første år efter datterens død hver sommer til Grundfør og hentede børnebørnene (Kirsten og Jens Jørgen) med til Fjellerup, for at de kunne være der hele sommerferien. Så fik de også noget nyt tøj og penge med hjem til sparekassebogen. De blev sikkert godt forkælet af bedsteforældrene, der selv havde haft den store sorg at miste alle deres tre børn i en ung alder. To piger var kun henholdsvis 8 og 15 år, da de døde, og nu var deres sidste datter, Jensine, død som 35- årig mor i Grundfør. Oven i alt dette sad Jørgen Jensens kone og moderen til de 3 børn i rullestol. (Hun hed som tidligere nævnt Kirsten og "vores " Kirsten er opkaldt efter hende). Hun havde haft knoglekræft, og det ene ben var sat af.

Jørgen Jensen: Kirsten morfar

Kirsten Jensdatter:
Kirstens mormor

Datteren Trine.
Døde som 15-årig

På billedet herunder ser vi den unge enkemand, Chresten Jensen, med sine to børn (Kirsten og Jens Jørgen) i gangdøren på Wesselhavegård. Bedstefaderen, Jørgen Jensen, holder en hest, og bedstemoderen sidder i rullestol.

Den gamle Wesselhavegård eksisterer ikke mere. Den brændte i 1924

Kirsten som barn

Da Kirsten og Jens Jørgen blev ældre, tog de selv toget til Fyn for at komme på ferie hos bedsteforældrene. De stod af på Ejby Station, hvor deres bedstefar tog imod dem. Han var kommet kørende i sin hestevogn, og inden de påbegyndte den "lange" køretur mod Fjellerup Mark, har de sikkert været inde på Ejby Gæstgivergård for at få et måltid mad. Måske har de også overnattet der, hvis det var blevet sent.

Vi kan forestille os, at bedstefaderen er kørt forbi sit gamle barndomshjem, Kinggaard, og ligeledes forbi Vesterballe, hvor hans mor var født. Videre gennem Kingstrup til skolen og kirken. Han var jo godt kendt på disse steder og har sikkert kunne fortælle børnene en masse.

Via disse mange sommerferier hos bedsteforældrene bliver Kirsten godt kendt med Fjellerup og omegn, og da hun første gang skal ud at tjene, er det også på den egn. Men mere om det senere.

Hjemme på Bækgården gifter Kirstens far sig igen. Denne gang med sin husbestyrerinde, Anne Dahl. Hun var efter sigende meget musikalsk, og det var Chresten Jensen også. Sammen underholdt de i mange år med harmonikaspil. De får i løbet af 10 år 7 børn sammen. Disse børn, der altså er Kirstens halvsøskende, har alle efternavnet Jensen og hedder: Sigrid Marie (født 1900); Ejner Frederik (født 1903); Gudrun Mette Marie (født 1904); Aage Kristian Dahl (født 1905); Ingrid Margrethe Dahl (født 1907); Anker Dahl (født 1908); Tage Dahl (født 1910). I sit voksenliv har Kirsten nogen forbindelse med de 3 ældste, især med Ejnar.

År 1900: Kirsten sammen med sin søster Sigrid og bror Jens →

Kirstens 7 halvsøskende.

Fra venstre Anker, Ingrid, Aage, Gudrun, Ejner, Tage og Sigrid.

Der var altså mange børn samlede på Bækgaarden, og som storesøster måtte Kirsten selvfølgelig tage sin tørn med pasning af de små. Hun har fortalt, at det engang var ved at gå helt galt. En af de mindste fik armen i klemme i tærskværket, og Kirsten fik skylden. "Du skulle jo passe på hende", sagde de voksne og skældte Kirsten ud. Det var en grim oplevelse.

Kirsten går i Grundfør skole i 7 år. Hun bliver konfirmeret i Spørring kirke den 4. oktober 1903 og udskrives af skolen den 1. nov. samme år. Hun skal nu ud at tjene, og det bliver langt fra hjemmet, nemlig i Sletterød, Fjeldsted sogn på Fyn. Hun havde, som skrevet, tilknytning til denne egn gennem de mange ferier hos bedsteforældrene. Disse var ganske vist nu døde, men alligevel må hun have haft et behov for at skabe afstand til hjemmet. Hvorfor ved jeg ikke, men jeg tror, at hun havde et problematisk forhold til både faderen og stedmoderen. Det fremgår senere.

Hun får plads som tjenestepige på Landmaalergården i Sletterød hos Ane Kirstine Olsen, der som enke driver gården videre, indtil hendes søn, Jørgen Christian Olsen, overtager den i 1911. At det netop er hos Ane Kirstine Olsen, hun får fæste, er ikke tilfældigt. Kirstens mor og Ane Kirstine Olsen var nemlig ungdomsveninder, eller i hvert fald gode bekendte. Det fremgår af et billede fra omkring 1887, hvor 5 unge piger fra Fjeldstedegnen poserer for fotografen.

Her er vi tilbage i år 1887: Forrest til venstre sidder Kirstens mor, Jensine Kirstine Jørgensen, og bagest til venstre er det Ane Kirstine Olsen. →

Tjenestefolk er samlet på gårdspladsen på Landmaalergården i Sletterød.

På Landmaalergården tjener Kirsten i første omgang et år indtil 1/9 1905. Hun har også andre ansættelser, men

Landmaalergården bliver hendes faste tilholdssted, indtil hun bliver gift. Fra 1/9 1905 – 1/11 1906 tjener hun på gården Broholm i Harndrup sogn hos gårdmand Jens Hansen. Herefter flytter hun tjenested til Amalie og N.P. Jørgensen på Kærsgaard i Vejen.

Kærsgaard→

Alt dette fremgår af hendes skudsmålsbog, der herefter desværre ikke er videreført. Til Amalie Jørgensen holder Kirsten til langt op i 1950'erne forbindelsen ved lige; de skriver lange breve til hinanden og beretter om deres respektive familiers gøren og laden.

Under opholdet på Kærsgaard pådrager hun sig en alvorlig gigtfeber, der kræver hospitalsindlæggelse og senere sanatorieophold. Dette ophold finder sted på Silkeborg Kneippkuranstalt, et sted der byggede på tyskeren Sebastian Kneipps principper. Disse principper byggede på, at der kun blev anvendt vand, luft, solskin, urtete og planteafkog i behandlingen. M.t.h. til vand, så skriver Kirsten fra Silkeborg i et brev til Amalie Jørgensen: "*Jeg har det ellers godt, men jeg kan ikke mærke (Vand)Badene har hjulpet endnu*". Men et andet led i behandlingen tog Kirsten nu til sig, nemlig urtete. Hun sværgede gennem hele livet til kamille-te.

Kur-patienterne i Silkeborg.
Kirsten står bagest til højre→

Opholdet på Kuranstalten
varer i flere måneder, og da
det slutter, flytter hun tilbage
til Landmaalergården i
Sletterød. Tidspunktet er lidt
usikkert, men i slutninger af
1909 opholder hun sig i hvert
fald dér.

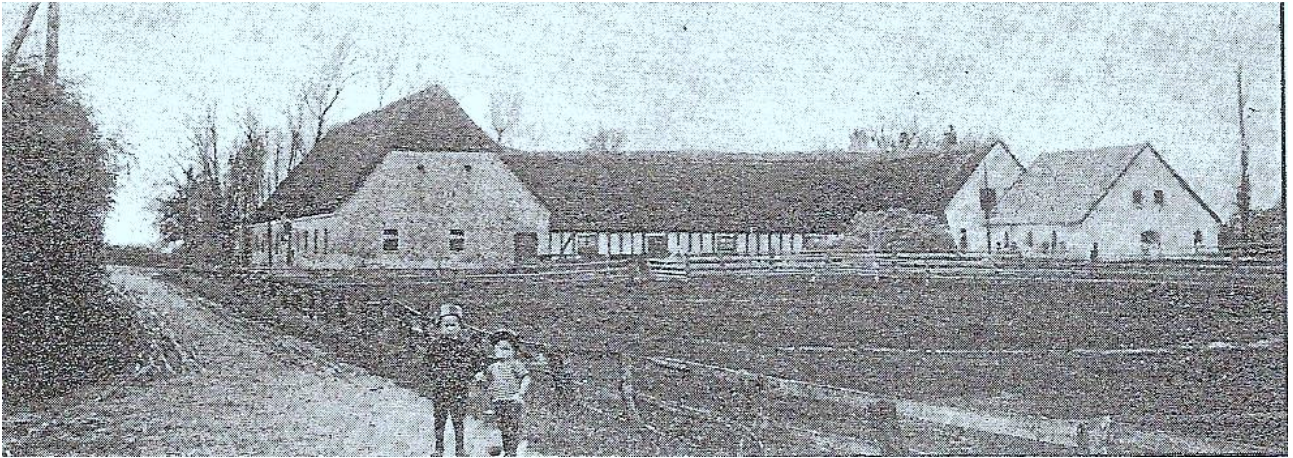
Det gør hun også ved juletid i 1910, hvilket fremgår af et julekort, som hun sender til sin bror, Jens Jørgen, og hvor hun blandt andet skriver, at hun glæder sig til, at han kommer på julebesøg.

Men han kommer ikke! Det ser vi af hendes næste brevkort til broderen, og her er hun sandelig skrap og ironisk, den gode Kirsten. : *Kære broder! Du skal have Tak, fordi du kom over og besøgte mig i julen. Jeg kan ikke forstå, at du ikke kommer, naar du havde Lov til det, men du maa jo ikke bryde dig om det; saa skal du heller ikke komme. Jeg havde ellers købt en bog, du skulle have haft at læse i Vinter; jeg ved, du vilde have moret dig over at læse den, men når du ikke bryder dig om at besøge mig, saa kan jeg nok selv beholde Bogen. Hilsen fra din søster Kirsten. Sådan!!!*

Søster og bror:
Kirsten Marie
Jensen og
Jens Jørgen Jensen

Landmaalgården i Sletterød

På Landmaalgården har Kirsten så at sige fundet sit andet hjem. Hun ta'r ivrigt del i ungdomslivet på egnen. På det ene billede fremviser hun sammen med en veninde nyeste hattemode, og på det andet billede ser vi en del af Sletterøds ungdom, der sammen har været på "Theater" (i Odense?). 4 af personerne på billedet arbejder på Landmaalgården, deriblandt Kirsten, der sidder nederst til højre.

Bortset fra broderen, Jens Jørgen, ser hun ikke meget til sin egen familie: Og det skyldes en økonomisk tvist, som hun har med sin far. Uden nærmere at komme ind på det, så har det nok sit udspring i

økonomiske problemer hos Chresten Jensen-familien, der med 7 mindreårige børn må have siddet hårdt i det. I 1911 var Chresten nødt til at sælge Bækgaarden og hele familien flyttede til Sverriggaard i Sorring sogn ved Silkeborg. Senere flyttede de til Aabyhøj ved Århus og senere igen til Horsens.

1911 er der folketælling i Danmark. Kirsten opholder sig stadig på Landmaalergården. Hendes stillingsbetegnelse er "ung pige" og ikke "tjenestepige". Hvor meget vi skal lægge i det, ved jeg ikke, men en anden ung pige på gården bliver da benævnt "tjenestepige". Jeg er nu sikker på, at Kirsten fik en mere og mere familiær stilling på gården. Hun er jævnaldrende med sønnen på gården, Jørgen Chr. Olsen, og dennes kommende kone, Ingeborg Lohmann. Til begge bevarer hun livet igennem et venskabelig forhold; de er bl.a. hver især faddere til 2 af Kirstens børn.

Men ellers er det på det her tidspunkt, Kirsten møder sin kommende mand, Mads Nielsen Svendsen. Han er uddannet kontrolassistent og har i nogle år arbejdet som sådan i Fjeldsted-Harndrup kontrolforening, ligesom han har ført landbrugsregnskab for flere gårde på egnen. Mads blev født den 26/3 1880 på Roerslev Mark i Asperup/Roerslev sogn. Forældrene var husmand Ole Rasmussen Svendsen og hustru Ane Kirstine Jørgensen.

Mads er altså 9 år ældre end Kirsten, der sikkert er faldet for hans flotte overskæg! (se forlovelsesbilledet). De bliver forlovet i foråret eller sommeren 1912 og senere gift i Fjeldsted kirke den 8/11 1912.

Vielsen forestås af sognepræst Prætorius og forloverne var gårdejer Laurits Jensen Rud, Sletterød (Kirstens værge), og gårdejer Jørgen Chr. Olsen, Landmålergården. Der bliver trykt et salmehæfte, hvor vi kan se, at man i kirken sang salmerne: "Huset, som Gud har bygt", "Det er så yndigt at følges ad" og "Kærlighed fra Gud".

Allerede før brylluppet har Mads og Kirsten købt gården, Skrinshaugegård, i Kingstrup, Gelsted sogn, og her bliver bryllupsgildet også afholdt. Hvem der er indbudt og deltager i festen ved vi ikke, da der ikke er bevaret nogen gæste-eller gaveliste. Men sandsynligvis har gæsterne været at finde blandt Mads's familie og Kirstens "bonus"-familie fra Sletterød. Kirstens far deltager ikke. Han har i stedet sendt et lykønskningstelegram, et statstelegram, adresseret til Kirsten Jensen, Kindstrup. Lykønskningstelegrammerne er bevaret; de er 32 i alt. De er især fra Kingstrupborgere, Fjeldstedborgere og Mads' familie, men også fra de ny ejere af Grundfør Bækgård (Kirstine og Morten Andersen).

Skrinshaugegård, hvor det unge brudepar nu er husbond og kone er en firlænget gård med tilhørende jorden på 21 ha. Købesummen var 35.000 kr. Sælgeren var Hans Hansen, der var ugift og uden arvinger. Han byggede villaen, Vesterled, mellem Kingstrup og Ejby og her boede han resten af sin levetid. Han bevarede et godt og venskabeligt forhold til Mads og Kirsten og er bl.a fadder til 2 af deres børn.

Skrinshaugegård.

I de følgende år fik Mads og Kirsten 3 børn:

Jørgen Olav Svendsen, født 13. august, 1913 og døbt i Gelsted Kirke. Fadderne var Marius Svendsen, Jerslev (*Mads' bror*), Kristian Olsen, Sletterød og husmand Jens P. Pedersen, Røjle skov. (*Mads' svoger*)

Jens Kristian Svendsen, født 6/1 1915 og døbt den 28/2 i Gelsted kirke. Fadderne var Sine Svendsen, Roerslev (*Mads' søster*), Partikulier Hans Hansen, Vesterled, Gdr. Ole Svendsen (*Mads' far*) og ungkarl Jens Jørgen Jensen (*Kirstens bror*).

Kirsten med børnene Olav og Kristian→

Else Margrethe Svendsen, født 21/5 1917 og døbt 8/7 i Gelsted Kirke. Fadderne var Ingeborg Lohmann Olsen, Sletterød (*husmoder på Landmaalgården*), Partikulier Hans Hansen, Kingstrup og gartner Jens Jørgen Jensen, Ejby.

Listen over faddere viser tydeligt, at Kirsten stadig har stor tilknytning til familien på Landmålergården i Sletterød. Hendes bror, Jens Jørgen, der nu er uddannet gartner, er også et kært familiemedlem. Han kommer i fremtiden til at tilbringe mange ferier på Skrinshaugegård.

Hvorvidt Kirstens far har været inviteret med til barnedåbene ved jeg ikke, men det er nok ikke tilfældet. Kirsten har dog stadig lidt forbindelse til familien på nu Sverriggård, for af et brevkort fremgår det, at hendes ældste halv-søster, Sigrid, havde modtaget en invitation til at deltage i Elses barnedåb, men hun meldte afbud: *Tusind tak for Indbydelsen om at komme over til eder til Barnedaab, det vilde jeg rigtig nok forfærdelig gerne, men har desværre ikke Tid, da vi ikke er færdig med Roerne endnu*. Det viser vel lidt om tiden dengang, at roehakning gik forud for en barnedåb i familien. Nå, Sigrid lover dog at komme over senere på sommeren "*hvis jeg faar en Høstferie*" Læg mærke til ordet "*hvis*". Hun arbejder på sin egen fars gård! Det var vist før ferielovgivningens tid.

Sigrid Jensen (moster Sigrid) →

I 1918, et års tid efter Elses fødsel, bliver Kirsten igen ramt af alvorlig sygdom. Hun bliver indlagt på Sct. Josephs Hospital i Odense og opholdet dér varer mere end ½ år. Hjemme på gården bliver Mads' søster, faster Jenny, hidkaldt for at forestå husholdningen. Det fortælles, at da Kirsten igen vender hjem til gården, står datteren Else med en tjenestepige i hånden og spørger: "*Hvem er den dame dér?*" . Så længe har Kirsten været væk fra sin lille datter.

Kirsten er selv efter sin hjemkomst svagelig. Men her har hun en god mand. Hun fortæller i et brev til broderen, Jens Jørgen, at "*Mads koger Davre, og jeg faar min Davre paa Sengen, og han vadsker Gulv, for den Bevægelse kan jeg ikke saa godt taale*" . Hun fortæller også, at hele egnen lider under den Spanske Syge: "*der staar mange i Kapellet for tiden*".

Mads: en betænksom ægtemand→

Vi er nu i 1920'erne og som ung husmoder har Kirsten nok at se til. Hun har 3 mindreårige børn, der selvfølgelig kræver deres, og hun står også for husholdningen for ikke alene familien men også for tjenestefolkene. Af folketællinger kan vi se, at der på gården i både 1920'erne og 1930'erne var ansat mindst én tjenestepige og én tjenestekarl, der fik kost og logi. I begyndelsen boede den tilknyttede fodermester også på gården, men senere fik han sit eget (fodermester-)hus. Hertil kommer løs arbejdskraft (daglejere) i travle perioder, som f.eks. høsten.

De tre børn i stadstøjet: Else, Olav og Kristian→

Ja, i høsten måtte også Kirsten gi' en hjælpende hånd.

Selvfølgelig fik hun god hjælp af den unge pige, men det var dog hende, der havde ansvaret og stod for planlægningen. Der var mange gøremål: De daglige måltider til både familie og tjenestehold, den regelmæssige rengøring, den store forårsrengøring, den ugentlige storvask og de mere periodevise foreteelser som slagtning, nedsaltning af kød, syltning og henkogning. Også den store køkkenhave havde husmoderen ansvaret for.

Endnu et læs er hjemme: Fra venstre en karl, Kirsten, Mads, en daglejer og Olav↑

Gården var dog ikke selvforsynende. Det var nødvendigt at købe bl.a. kolonialvarer udefra. Varerne blev bestilt telefonisk i Gelsted Brugs, hvor brugsuddeler Bruntse var en af familiens gode venner. Hver fredag blev varerne så leveret i Brugsbilen, en Ford kassevogn. Gården fik også besøg af en bagerbil fra Andersens Bageri i Ejby, og der har måske også været jævnlige besøg af fiskemand og slagter.

Tøjindkøb blev foretaget i Ejby og Gelsted, men man syede og strikkede også en del selv. I et brev til sin bror, Jens Jørgen, skriver Kirsten: ” Anna (tjenestepigen) var i Ejby i Dag og købe Tøj til Skjorter til dig og mig, som hun vil sy”. To gange om året rejste Kirsten og Mads med toget til Odense for at købe ”fint” tøj.

På billedet (fra 1930’erne) er de klar til at tage af sted sammen med Else. →

I 1921 blev Mads valgt til sognerådet for første gang. Samtidig blev han sognerådsformand, et hverv han besad i næsten 30 år. Han var en meget offentlig person, der sad i bestyrelsen for eller var formand for mangeartede selskaber og foreninger. Han blev i 1946 udnævnt til Dannebrogsmænd. Dengang var der ikke noget der hed rådhus, endsige kommunekontor, så Gelsted Sogn blev styret fra et skrivebord på Skrinshaugegård. Og efter sigende med hård hånd. Mads Svendsen var en streng, men retfærdig forvalter af kommunens midler. Formands-hvervet betød selvfølgelig mange ”kunder” på gården, og der har givetvis været en stor trafik ind og ud af dørene.

Mads på arbejde på Kontoret→

Kirsten tog også sin tørn som hustru til en sognerådsformand. Når der var socialudvalgsmøde eller sognerådsmøde, stod hun for serveringen. Særlig krævende var de årlige ligningsmøder: de løb over 3 dage. ”Vi skal have Ligningsmøde, den 20, 21 og 22, og da skal vi have Fedekalven slagtet”. Citatet er fra et af de breve, som familien (især Kirsten) skrev til sønnen Kristian i de perioder, hvor han var borte fra hjemmet. Brevene fortæller noget om familiens gøren og laden i 1930’erne og idet hele taget om livet på gården. I de følgende afsnit er alle citater fra disse breve.

I et af brevene fortæller Kirsten om et besøg af forfatteren Thambo (et kunstnernavn for arbejdsmand Niels Christian Pedersen fra Sønderød). *"han kom til Middag og fik Mad med, men saa skortede det heller ikke på Snak og Sang og han dansede til. Far købte hans sidst udkomne Bog, som hed "Forlovelsesgildet i Østerby"*. Det var nok ikke den store litteratur, der sådan blev tilbudt rundt omkring på gårdene af arbejdsmand Pedersen!

I brevene fortælles om arbejdet på gården: der hakkes roer: runkelroer og kålrabi; der køres hø; der harves; der pløjes; der køres brænde hjem; der plukkes æbler til eget brug og med salg for øje; der slynges honning; i laden tærskes der, og der dukker nogle grimme dyr op: *"Bjuddi bed 15 Rotter, saa det var godt, han fik det lært"*.

I stuehuset *"vadskes"* der. I næsten alle breve er *"Vadsketøjet"* nævnt; Kristian fik –skønt flyttet hjemmefra- stadig *"vadsket"* sit tøj af mor!

I 1934 installeres der centralvarmeanlæg på gården: *"Far har selv overtaget Bestillingen at fyre i Centralkedlen. Han siger, det er ikke kvindfolkearbejde"*. Det er også planer om vandværk og et lille badeværelse med håndvask og bruser. *"Hvis vi faar det, er vi jo næsten paa højde med de moderne Huse, de bygger nu"*

Mads' offentlige stilling gjorde, at han ikke kunne deltage i gårdens drift for fuld styrke. Det gjorde gården afhængig af gode tjenestefolk, og det lader til, at man har haft det. Ud fra billeder kan man se, at de villigt poserer sammen med familien. Der var tjenestekarle som brødrene Anders og Peter (Anders rejste senere til Canada og blev efter sigende millionær); der var karlen Niels Peter Hansen og karlen Rasmus Jensen, der senere overtog en gård i Glud, og som Kirsten og Mads i mange år kom på besøg

hos. Der var tjenestepigerne Olga og Anna Ravn, og mindst var der fodermesteren Georg. Klaus Georg Petersen, der som ungkarl først boede på gården, men som gift flyttede i eget hus i Kingstrup. Han optræder på mange billeder.

Kirsten og børnene Else, Kristian og Olav sammen med tjenestefolkene→

Forrest fra venstre fodermester Klaus Georg Petersen, pige Anna Ravn (med fodermesterens dreng), karl Niels Peter Hansen. Bagest Olav og Jens Jørgen Jensen

Børnene, Olav, Kristian og Else deltog efterhånden som de blev ældre også mere eller mindre i den daglige drift på gården. Nok mest Olav. Bortset fra et ophold på en landbrugsskole, en kort periode ude at tjene som karl og en større udenlandsrejse i slutningen af 1930'erne arbejdede han stort set hele tiden på gården. Kristian var mere fraværende. Han var på højskole, og i 1936 var han soldat i Århus. Herefter arbejdede han i nogle af de efterfølgende år som kontrolassistent på Nordfyn. Else tog som 18årig på højskole og var derefter ude at tjene, bl. a. i København.

Kirsten er her ude for at kontrollere, om Kristian nu også bestiller noget! Efter sigende var han ikke den mest ihærdige landbrugsmedhjælper.

Soldat Kristian hjemme på orlov

Det hele var selvfølgelig ikke arbejde; der blev også tid til fornøjelser og fritidsbeskæftigelser. Kirsten gik til gymnastik i Gelsted og til foredrag og dilletant-forestillinger i forsamlingshuset. Hun var også til stede ved andre kulturelle begivenheder i lokalsamfundet, koncerter f.eks. I et brev fra 1923 skriver hun således: *"Vi var i Gjelsted i Torsdags til Koncert, det var Vestfyns Musikkorps som spillede..... Der var 18 til at spille, det var helt morsomt. Der var dans bagefter. Jeg dansede en hel omgang, og saa sad jeg oppe på Balkonen og saa paa de andre og hørte på Musikken. Det holdt op kl. 11½, saa det var jo i ordentlig Tid"*.

I 1930'erne var der sommerudflugter til bl.a Båringskov. Venneparret Bruntse lagde bil til.

På udflugt: Fra venstre
A.P. Bruntse, Kirsten,
Marie Christensen og
Marie Rasmussen

I sommeren 1936 var Kirsten sammen med Else, faster Anna (Mads's søster) og en Kr. Nielsen (sandsynligvis den Kristian Nielsen, Toftebo i Kingstrup, hvis kone, Grethe, var kusine til Mads' mor) på en oplevelsesrig tur til København. De boede hos Søren Bang, også en slægtning til Mads. Kirsten fortæller begejstret og engageret om turen:

Det var jo en dejlig tur vi havde til København.; vi kørte om Lørdagen og kom tilbage om Onsdagen. Den første Aften var vi saa ude på Dyrehavsbakken og se næsten alt der. Det bedste vi saa var en Herre og en Dame på Motorcykel, der kørte rundt i en stor Tønde; det saa nærmest halsbrækkende ud; det var et Under, de kom godt fra det. Saa saa vi Artister, Slangemenneske, Sangerinder o.s.v. Da vi saa tog derfra, drak vi Kaffe på Bellevue Strandhotel, og saa kørte vi med det elektriske Tog Hjem . Søndag Eftermiddag var vi saa ude paa Kirkegaarden og i Zoologisk Have; oppe i Udkigstaarnet saa vi kunde se over hele byen. Om Aftenen var vi i Tivoli og saa der Tivoligarden og meget andet, som du jo godt kender. Mandag Aften var Else og jeg med Søren i Cirkus; det var vel nok værd at se.....Inden vi gik Hjem, var vi i Wivex og spise Smørrebrød og drikke Kaffe; der er vel nok vidunderligt; vi sad lige over for Musikken og dem, der dansede. Tirsdag var vi saa i Malmø; det var en dejlig Sejltur, og saa var der saa kønt derovre; der var ikke saa mange mennesker og ikke saa mange Biler som i København, saa der var saadan en fred og ro. Vi var jo saa paa Hotel og

spiste til Middag, men det Svenske Mad er der nu ikke noget ved, selv om det kostede over 30 Kr til vi fem. Der var vist ingen af os Landboere, der forstod at optræde paa saadan et Sted, men vi morede os af Turen; jeg tænker knap Søren har moret sig saa meget af at trisse rundt med os.

Savoy Hotel i Malmø, hvor rejseselskabet spiste middag→

Men ellers var der jo også besøg af og besøg hos venner og familie. Mads og Kirsten havde en stor omgangskreds og mange kontakter i og uden for familien. Det blev til mange besøg hos Mads' familie i Roerslev; det foregik i begyndelsen med hestevogn, senere i lejet bil med chauffør. Bogtrykker H.P. Rasmussen og hustru I Årup, deres søn Svend Otto med hustruen Ruth hørte også til de nærmeste venner. Fru H.P. Rasmussen var kusine til Mads.

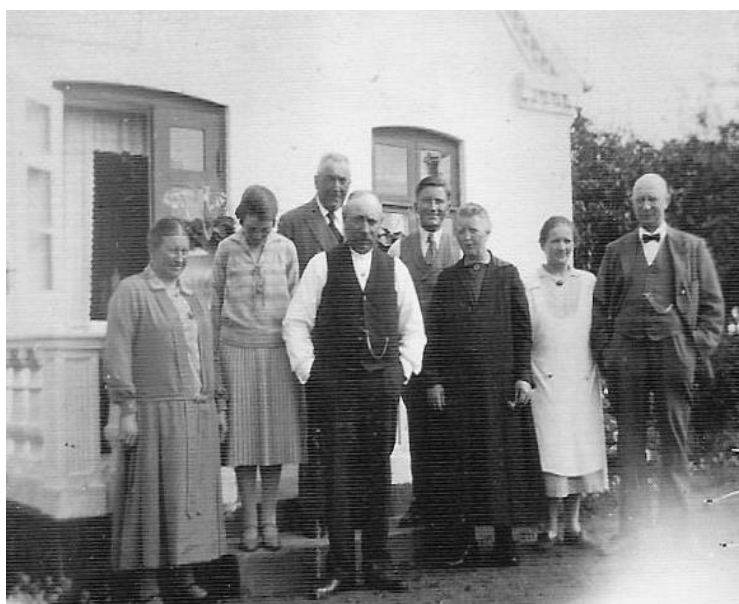

Familietræf i Roerslev. Kirsten, bagest i midten. Manden med kasketten er Mads' far, Ole Rasmussen Svendsen.

Der var også besøg fra Fjeldsted-
"familien". Og et sjældent besøg fra Grundfør, hvor Anders Nielsen (Jens Jørgens værge) og "Slagterens" kom på besøg. Kirsten var også på et enkelt besøg i Grundfør (måske flere?) fremgår det af et brev.

Anders Nielsen's og "Slagterens" fra Grundfør på besøg→

Kirsten og Mads havde også meget samvær med naboerne. Både til pølsegilder og for konernes vedkommende var de med til at fejre hinandens fødselsdage.

Alt dette fremgår af et omfattende billedmateriale, som Kirstens bror, Jens Jørgen, har organiseret i mange albummer. De fleste billeder har han selv taget. For vi kommer ikke uden om "morbror", når vi skal skildre Kirstens liv. De to havde et meget nært forhold.

Jens Jørgen var udlært som gartner, og han havde gennem årene mange arbejdspladser rundt om i landet, mest på Fyn. Men i ferier og i perioder uden arbejde var hans faste opholdssted Kingstrup hos søsteren og svogeren. Gæsteværelset stod altid parat til ham. Han var et frisk pust udefra, en livsglad mand med mange venner, og også børnene så frem til hans besøg: *"kommer morbror ikke snart"*.

Børnenes ven, Morbror. Bagest til højre. ↑

Han havde desværre et skrøbeligt sind, og jeg tror, at han fandt ro og tryghed hos sin søster, og at hun på sin side havde overskud til at støtte ham, når han trængte til det. Han var meget nærværende i Kingstrup. Til de store højtider og familiesammenkomster hørte han naturligt til. Han blev desværre mere og mere deprimeret, og efter flere nervesammenbrud, hospitalsindlæggelser og efterfølgende rekreation fandtes han en efterårsdag 1954 død på Skrinshaugegård.

En anden bror – eller snarere halvbror – Ejner, havde Kirsten også nogen forbindelse med. Han besøgte bl.a. Kingstrup i slutningen af 1920'erne, og det kan dokumenteres, da han og morbror optræder på den lokalhistoriske Årup-film, der blev optaget i den periode. Ejner var i sin ungdom karl på adskillige gårde og havde vist svært ved at holde styr på sine penge. Da han i 1928 er elev på Vejlbj Landbrugsskole, skriver han til sin bror, Jens Jørgen: *"Kan du faa Kirsten til at sende mig nogle Penge"*. De betragtede nok Kirsten som den rige storesøster. Og det var vel ikke helt forkert.

To (halv-) brødre: Jens Jørgen og Ejner

Forholdet til faderen, Chresten Jensen, bliver langsomt bedre i slutningen af 1930'erne. Men der er ikke bevaret breve eller kort, der viser, hvor meget kontakt de i årenes løb har haft med hinanden. Vist mest indirekte kontakt, som når Chresten Jensen i sine breve og kort til sønnen, Jens Jørgen, altid slutter med "*Hils dem i Kindstrup*"

Chresten Jensen opgav omkring 1919 landbrugserhvervet og flyttede sammen med familien til en villa i Aabyhøj ved Århus. Her ernærede han sig med forskelligt arbejde. I 1924 var han således ansat på Mineralvandsfabrikken "Sct. Nicolauskilde", hvor han var kusk på en af deres vogne . På et tidspunkt efter 1924 flytter han sammen med hustruen Anne og nogle af børnene til Horsens, hvor han køber et bageri og ernærer sig som bager. Hjemmebageriet, som det også kaldes, er beliggende på Fuglholm. I 1928 sælger han bageriet og flytter sammen med Anne og de tilbageværende børn til Vestergade 27 i Horsens. På et tidspunkt herefter, i 1. halvdel af 1930'erne flytter Anne med børnene til Gormsgade i Horsens og efterlader Chresten Jensen alene tilbage. De bliver separeret, men aldrig skilt. Chresten Jensen flytter igen. Nu til et alderdomshjem, kaldet Hospitalet, beliggende Hospitalsgade 10 i Horsens. Her forbliver han boende indtil sin død i 1958.

Det forbedrede forhold mellem far og datter falder tidsmæssigt sammen med separationen. Så den har nok været en medvirkende årsag til, at de nu kommer mere og mere i kontakt med hinanden. I 1937 er de helt sikkert i god forbindelse med hinanden. Chresten Jensen takker i et langt brev til Kirsten og Mads for sit besøg i Kingstrup og planlægger i detaljer deres snarlige besøg hos ham i Horsens.

Det er også i 1937, den 8. november, at Kirsten og Mads kan fejre sølvbryllup. Det er en stor dag . I

kraft af Mads' formandskab i sognerådet har familien fået en vis position i Kingstrup, ja, i hele Gelsted sogn. Det ses af flere ting. Dels på det officielle sølvbryllups-billede fra den "fine stue", hvor sølvbrudeparret poserer sammen med deres 3 børn.

Som det ses på billedet er der et

væld af blomsterhilsener. Og ikke nok med det. Listen over hvem, der har sendt lykønskninger er bevaret, og den er lang. Der er næsten 50 navne på listen, spændende over privatpersoner, foreninger, institutioner og forretningsdrivende. Heri er ikke medregnet alle de personer, deltog i selve sølvbryllups-festen.

Gæstelisten er også bevaret. Der deltog ikke mindre en 93 indbudte gæster. Jeg ved ikke, hvor festen er blevet holdt, men mon ikke Gelsted forsamlingshus har lagt lokaler til. Måske Gelsted Kro .Spisestuen på Skrinshaugegård var i hvert fald ikke stor nok.

På gården var til gengæld rejst en flot æresport.

Gæstelisten er også interessant på en anden måde, da den er opdelt i kategorier: Familie, Omgangskreds, Fjeldsted-Harndrup og Ungdom.

Det interessante er, at under kategorien "Familie" er der hele 25 personer fra Mads's familie, der deltager, men kun én fra Kirstens, nemlig broderen, Jens Jørgen. Til gengæld er Kirstens "Bonus-familie" fra Fjeldsted-Harndrup flot repræsenteret med 9 personer, først og fremmest Ingeborg og Kristian Olsen fra Landmålergården.

Gæstelisten viser også, hvem Kirsten og Mads omgikkes privat. Det er først og fremmest gårdmandsfolk fra Kingstrup: Vesterballes, Haulbjerggårds, Chr. Rasmussen, Søren Jensen m.fl., men også tidligere nævnte brugsuddeler A.P. Bruntse, Lærer Rasmussen og Pastor Terkelsen hører til vennekredsen. På listen er kun mandens navn nævnt, men konerne hører selvfølgelig med.

I 1939 bliver datteren Else gift med Carl Thygesen, søn af købmanden i Kingstrup. De bosætter sig i København og i 1941 bliver Kirsten og Mads' første barnebarn, Willy født.

Der er krig i verden, men på hjemmefronter er der nu fred og fordragelighed mellem Kirsten og hendes far.

På billedet fra 1942 er 4 generationer samlet foran verandaen på Skrinshaugegård. Else med Willy på armen, Chresten Jensen og Kirsten.

Og ud fra breve og postkort kan vi se, at faderen nu jævnligt besøger familien i Kingstrup. Det bliver han ved med lige indtil et årstid før sin død i 1958. I begyndelsen rejser han alene, men er senere ledsaget af først sin datter, Sigrid, og senere endnu af en plejer fra alderdomshjemmet. Der

bliver også udvekslet pakker mellem far og datter. Mange gange takker Chresten Jensen for de tilsendte æbler og den tilsendte honning.

I begyndelsen af krigen opholder Else og Willy sig en del på gården, da Carl Thygesen ofte sejler langfart.

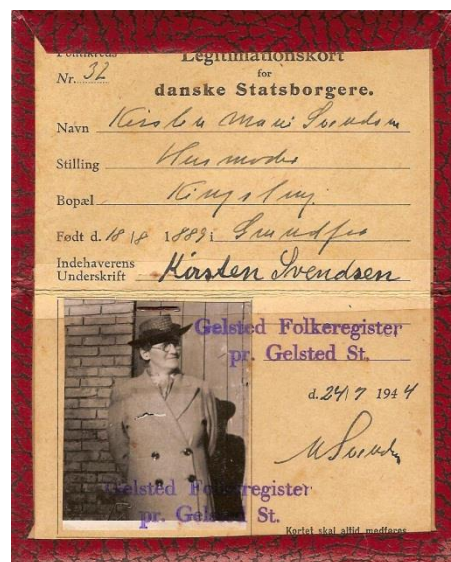
Billedet her er ren sommeridyl, hvor familien er samlet i haven.

Fra venstre er det Else med Willy på skødet, Olav, Mads og Kirsten →

Men krigsårene sætter selvfølgelig sit præg på hverdagen. Hjemme på gården udskriver Mads falske identitetspapirer til modstandsfolk. Kirsten får også udstedt et legitimationskort af sin mand, men som vi kan se på billedet, er det ægte nok.

Både krigsårene og efterkrigsårene har ikke været lette for en husmoder. Efter krigen blev indkøbene således begrænset af købekort for kvinder og rationeringsmærker. Kirstens købekort er bevaret for årene 1946-1948, og de er interessante på den måde, at det deri er registreret i hvilke forretninger, hun foretog sine indkøb. Hun handlede ikke blot lokalt, som manufakturvarer hos Lastein Hansen i Ejby og hos Anton Jørgensen i Gelsted, kolonialvarer hos købmand Christensen i Kingstrup og i Gelsted Brugsforening, men foretog også indkøb i Daehls Varehus, Havemann's Magasin, Skotøjslageret i Odense og Tryde Andrés, ligeledes i Odense.

Under krigen blev gårdens drift også lagt en smule om. Man begyndte at dyrke tobak ligesom på de fleste andre gårde. Det kunne nu betale sig, da tobaksimporten fra Amerika var stoppet på grund af krigen. Alle mand tog del i arbejdet med at forarbejde tobaksplanterne. Selv husmoderen måtte tage fat. På billedet her er Kirsten i færd med at binde tobak →

Når der skulle vaskes storvask, fik Kirsten her i efterkrigsårene hjælp af en lokal kone, Thea Hansen, hvis søn senere har udgivet et lille skrift om sine oplevelser som avisdreng i Kingstrup i slutningen af 1940'erne. Han husker udmærket "Kirstine Mads", som hun blev kaldt i daglig tale. Der er dog nok tale om en erindringsforskydelse. Mon ikke det var "Kirsten Mads", som hun blev kaldt.

I 1946 var sønnen, Kristian, blevet gift med Karen Kinggaard fra den nærliggende gård, Kinggaard, og her bliver Kristian nu forpagter. Af børnene er Olav så alene tilbage på gården, og det bemærker Chresten Jensen i et brev, hvor han ønsker til lykke med Kristians forlovelse: *men saa dig Olav, som er den ældste, hvornaar kan jeg vente at høre den Nyhed om dig; du vil vel ikke leve dit liv som din Morbror*". Men den nyhed kommer som bekendt aldrig. Olav forbliver ugift.

Det er også i 1946, at Mads har 25 års jubilæum som sognerådsformand. I den anledning udnævnes han til Dannebrogsmænd. Og så er det bare, at man skal huske på, at bag enhver stærk mand, står der en endnu stærkere kvinde!

Dannebrogsmænd. Mads Nielsen Svendsen med sin orden→

Sidst i 1940'erne bliver Kirsten igen ramt af gigtfeber. I begyndelsen kommer Else hjem for at stå for husholdningen, men senere overtages det hverv af Dora (Saabye), en af naboerne.

I 1950 fylder Mads 70 år, og han vælger ikke at genopstille til sognerådet. Han vil nu nyde sit otium hjemme på gården. Det bliver desværre ikke til så mange år, for i august 1952 bliver han ude på marken væltet omkuld af en kvie og brækker et ribben. Det kommer han sig aldrig helt over. Kræfterne forsvinder, og han indlægges på Assens Sygehus. Her dør han den 24. januar 1953.

Kirsten sidder nu tilbage som enejer af gården, og det er også på den her tid, at jeg selv begynder at kunne huske tilbage på store og små begivenheder i tilknytning til min farmor. Mange af de begivenheder hænger uløseligt sammen med Skrinshaugegård. Gården var som bekendt firlænget med stuehus, hestestald, kostald, svinestald og lade. Til gården hørte også en kæmpestor have, men det er stuehusets indretning, som jeg husker tydeligst.

Vi gik altid ind ad bagindgangen på husets vestside. Her kom vi ind i en forgang; til venstre var en dør ind til bryggerset. I bryggersets ene hjørne mod nordøst var en lille trappe op til et kammer, hvor tjenestekarlen i sin tid har boet. I bryggersets andet hjørne var der et vaskerum og et das/lokum. Tilbage i forgangen var der lige frem mod øst to døre. Den ene førte op til et pigekammer; den anden til loftet. Til højre var døren ind til den første stue, folkestuen. Her har alle mand, voksne-børn-tjenestefolk, indtaget dagens måltider. Her stod også det gamle chatol, der havde været morbrors (Jens Jørgen Jensen). Hans navnetræk er indgraveret sammen med årstallene 1773 – 1902 (hvad årstallene dækker, ved jeg faktisk ikke). Vi børn (og ”vi børn” vil sige min søster og jeg og vores fætter og kusiner fra København, der i årenes løb hver især tilbragte mange ferier på gården) kastede os altid over øverste skuffe i chatollet, der var fyldt med legetøj, farveblyanter, papir m.m.

Folkestuen med chatollet i baggrunden

Farmor studerer avisen i Folkestuen.

I et hjørne ved vinduet stod radioen. Her skulle vores farmor hver dag høre Morgenandagten. I folkestuen hang også hendes lille kalender, hvor der var et kalenderblad for hver dag. På kalenderbladet stod et citat eller en opbyggelig sætning. Hun rev omhyggeligt et blad af hver dag og studerede det grundigt. Det var også i folkestuen, vi blev modtaget af min farmor, når vi kom

på besøg. Ofte bød hun med det samme på bolcher, som hun havde i en stor dåse. Hun hældte dem ud i låget og rystede dem på en karakteristisk måde: *"Tag nu et stykke"*.

Fra folkestuen førte en dør ud til køkkenet, men først skal vi videre i den øvrige del af huset. Fra Folkestuen var der nemlig adgang til "Kontoret". Her havde Mads resideret som sognerådsformand, og skrivebordet stod der endnu. Over skrivebordet hang telefonen, men også et meget stort portræt af min farmors mor, Jensine Kirstine Jørgensen, den mor som hun mistede som 7-årig.

Kontoret var nu indrettet med pæne møbler, og når vi var på besøg, var det altid her, vi fik kaffe og kage. Farmor bød næsten altid på æblekage, der først var blevet presset ned i en form og derefter blev serveret med flødeskum og rød gelé. Men også kikskage fik vi tit.

Kaffebordet er dækket i "Kontoret". Ved bordenden sidder farmor og i sofaen er barnebarnet Anne-Grethe flankeret af sønnerne Kristian og Olav. →

Fra kontoret førte en dør ud til det egentlige indgangsparti, en større entré. Herfra gik en trappe op til loftet.

Entreen med trappen op mod loftet →

For enden af trappen var der et gæsteværelse, hvor morbror Jens Jørgen Jensen i sin tid havde værelse, og hvor

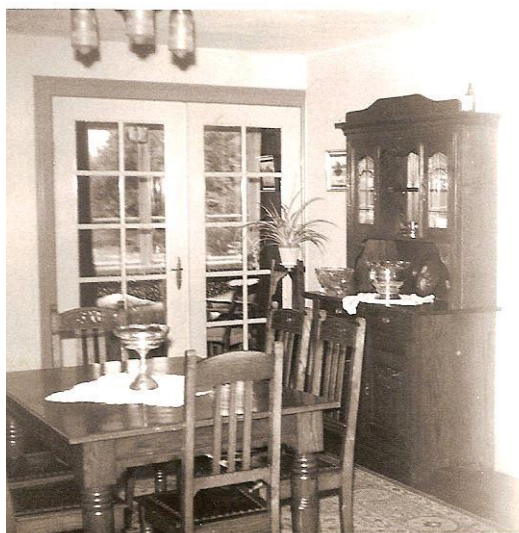

nu også "Københavnerne" boede. Fra trappegangen førte også en dør ud til loftet. På loftet var der et væld af gamle ugeblade. Det var en guldgrube for os børn. Her oppe på loftet i varmen lige under taget kunne vi opholde os i timevis og fordybe os i Familie-Journalen med tegneserien: Willy på Eventyr.

(På billedet ser vi "os børn" : Kirstens 6 børnebørn. Fra venstre Anne, Anne-Grethe, Kirsten, Jørgen, Willy og Else-Marie . Alle med gode barndoms minder fra opholdene hos mormor/farmor) →

←Fra entreen førte en dør videre ind til "den fine stue" med mahogni-møblerne. Når der var gæstebud, så var det her, damerne samlede sig efter middagen.

Ved siden af "den fine stue" lå spisestuen → med et stort mørkt spisebord. Der var vel plads til op mod 30 personer omkring spisebordet, og ved de såkaldte pølsegilder for omgangskredsen, var der godt fyldt op. Sådanne årlige pølsegilder afholdt min farmor også i årene efter Mads' død. Eller måske var det Olav, der stod som indbyder?

Hvorfor de egentlig blev kaldt for pølsegilder, ved jeg ikke rigtigt; måske fordi medisterpølse ofte var en del af menuen. Menuen bestod altid af to retter: Først kød, sovs, hvide og brune kartofler

og rødkål; derefter en dessert, der typisk kunne være karamelrand eller citronfromage. Dertil øl og sodavand. I pausen mellem de to retter cirkulerede et stort fad med cigaretter og cigarer – utænkligt i vore dage.

Efter maden og efter at mændene havde været ude på gårdspladsen for at strække ben, og måske også havde været en tur i staldene, kom kortene frem. Det var mændene, der spillede, og det forgik i spisestuen, hvor bordet i mellemtiden var blevet ryddet og dugen fjernet. Der blev spillet l'hombre eller "Lige-ud" (en art whist). Med til l'hombre-spillet hørte brikker i flere farver. Som lille dreng tilbragte jeg næsten hele aftenen med at passe de brikker for min far eller Olav. I løbet af aftenen blev der igen serveret en øl eller to for mændene. Damerne fortrak som sagt efter maden til den "fine stue". Her sad de så med strikke- og sytøj, nogle røg cerutter, men alle nippede til små krystal-sodavandsglas. Der blev også serveret de hjemmeavlede æbler og pærer, som damerne sirligt skrællede med små benbelagte frugtknive og derefter skar i småstykker, inden de spiste frugten. I begge lokaler – dog mest i spisestuen – var luften tyk af røg.

Til hjælp i køkkenet havde min farmor en kogekone og opvaske-kone; til serveringen en serveringsdame.

På billedet her fra 1964 er Pølsegildepersonalet ude for at trække frisk luft. Fra venstre Signe "Kogekone", en serveringsdame, Kirstine Hansen og Olav, der ikke ser ud til at have særlig tavl.

Tilbage til stuehusets indretning. Ved spisestuens endevæg førte en glasdør ud til verandaen, der ikke var isoleret og derfor kold om vinteren. Men om sommeren et dejligt sted at opholde sig.

I verandaen beundrer farmor en stor kaktus →

Fra spisestuen førte en dør ind til soveværelset, der altså lå på østsiden af huset og ud mod haven. Min søster husker tydeligt soveværelset. Hun overnattede som lille flere gange hos sin farmor, og når hun skulle puttes, sang farmor lange (meget lange!) godnatviser for hende. Ellers var farmor ikke meget til sang, men nynne, det gjorde hun. Jeg husker, at hun langt op i årene gik smånynnende rundt i huset. Og hun var ikke meget for, at piger fløjtede: ” *Er her en lille dreng på besøg*”, kunne hun sige til min fløjtende søster.

Tilbage til soveværelset. For det var også her, at min farmor dyrkede sin daglige motion. Det var gymnastik efter den kaptajn Jespersenske metode med en lang rundstok som rekvisit.

Næste rum er et værelse mellem soveværelse og køkken. Det var Olavs værelse, men det var også en slags gennemgang fra køkken og ud i haven. Gennem en glasdør var der udgang til haven.

Nu er vi så kommet til køkkenet, der altså også lå mod øst med to vinduer ud mod haven. I tilknytning til køkkenet var der også et lille spisekammer, hvorfra en trappe førte ned til kælderens.

Som jeg husker det, så var det altid i køkkenet, at farmor opholdt sig. Iført sin karakteristiske kittel var hun enten i gang med madlavningen eller også var der en opvask som skulle klares. I køkkenet hang også – fint indrammet- hendes 5 gode råd. De er så karakteristiske for hende, at de skal nævnes her:

Tre ting du bør beherske:

Dit lune, din mund og din opførsel.

Tre ting du bør hade:

Dumhed, avind og utaknemmelighed.

Tre ting du bør øve:

Sandhed, dyd og retfærdighed.

Tre ting du bør afsky:

Driverliv, dårlige kammerater og drik.

Tre ting du bør ønske dig:

Sundhed, gode venner og et glad sind

Endnu et par køkkenbilleder. Til venstre har mor og datter gang i kartoffelskrælningen, mens barnebarnet Anne-Grethe lægger make-up på Olavs kammer.

Fra 1950'erne husker jeg også vores årlige udflugt med vognmand Gunnar Amlund fra Ejby. Farmor lejede et såkaldt "Rugbrød" med chauffør, og så blev bilen ellers fyldt op med os fra Kinggaard, Københavnerne, Olav og farmor. Vi kørte til Horsens, Glud og Rask Mølle. I Horsens boede Chresten Jensen jo, og vi besøgte ham på alderdomshjemmet. Til stede var også Kirstens (halv-)søster Gudrun, der også boede i Horsens. I Glud besøgte vi Rasmus Jensen, som tidligere nævnt en forhenværende karl på gården. På billedet er vi netop alle samlet foran Rasmus Jensens gård.

I Rask Mølle havde Kirstens bror Ejner købt en gård i 1955. Ejner var vendt hjem fra Canada, hvor han havde opholdt sig i mange år. Vi besøgte måske ikke alle 3 steder hvert år, men skiftedes nok lidt.

"Jyderne" gjorde også genvisit i Kingstrup. Billedet nedenfor er taget i haven på Skrinshaugegaard i 1957 og er det sidste billede, vi har med Chresten Jensen.

Fra venstre: Chresten Jensen, Kirsten Svendsen, Kristian Svendsen (med datteren Anne), Karen (Kinggaard) Svendsen, Rasmus Laursen (hjælper/ven til Chresten Jensen), Ejner Jensen og Olav Svendsen .

I juli 1961 sælger min farmor gården til sønnen, Olav. Købesummen er 168.929 kr. Heraf er fast ejendom og jorder fastsat til 125.000 kr., medens løsoret udgør 43.929 kr. Skødet tager højde for alt. Ud over de faktiske tal-oplysninger er det interessant at læse, hvorledes der tages vare på Kirsten Marie Svendsens fremtidige liv:

...at køberen ved sin underskrift.....har forpligtet sig til at yde sælgeren, der er født den 18. august 1889, frit op- og underhold på det solgte for hendes levetid, hvor hun skal have lov til at færdes frit ude og inde som hidtil . Til hendes udelukkende brug overlades der hende de af hende hidtil benyttede lokaliteter, hvilke køberen skal forsyne med og lys og varme og besørge ifyring – Hun erholder derhos god og rigelig kost, der efter eget ønske kan indtages ved eget eller yderens bord – Køberen yder hende derhos god og kærlig pleje og pasning, sørger for hendes vask og renlighed samt bekvemmeligheder i alle måder, navnlig i sygdomstilfælde henter læge og medicin.....

Alt dette er selvfølgelig jura, men når man nu har kendt Olav, måtte sådanne ord være selvfølgelig og inderligt overflødige.

En anden pudsigt ting er § 3, der lyder sådan : *Sælgeren erklærer på tro og love, at hun er enke (!!)*.

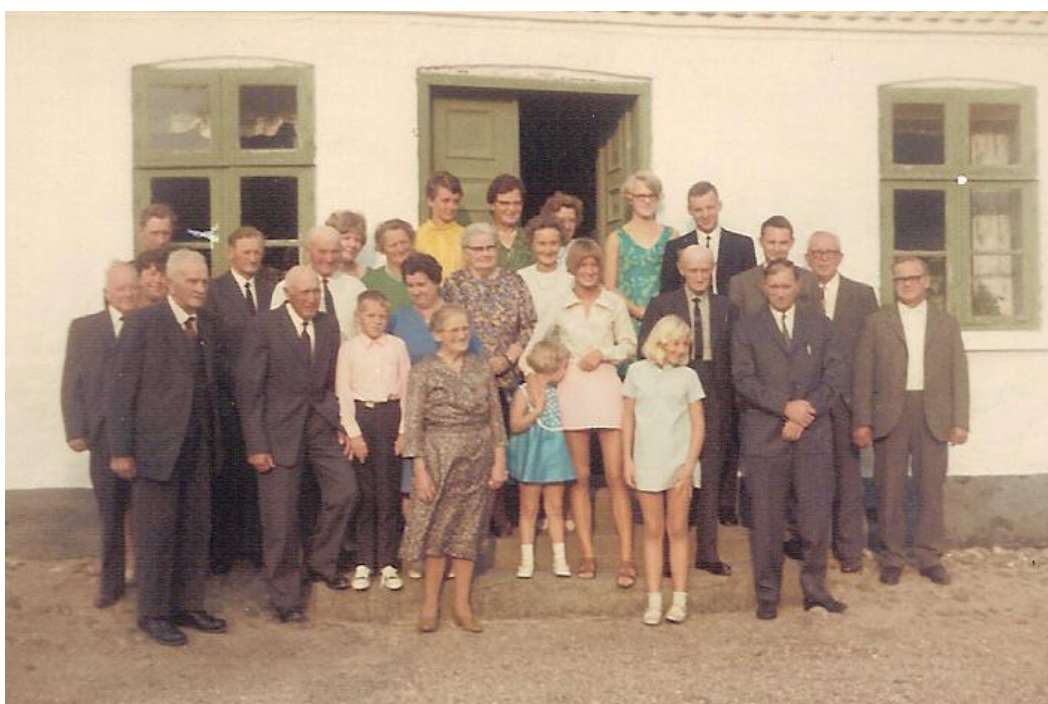
Olav kan nu kalde sig gårdejer , men ellers har salget nok ikke medført de store omvæltninger for min farmor. Hverdagen gik videre. Hun stod stadig for husholdningen; der var ganske vist ikke tjenestefolk ansat, men en daglejer, Hans Nielsen, var dog stadig på kost, som det hedder. Hun havde også hele tiden styr på, hvor Olav nu opholdt sig. Jeg husker stadig hendes råb, når hun skulle have fat i ham: "*Ollaav – Ollaav*"

Gårdejer, Olav Svendsen, på arbejde i malkemaskinrummet (billedet er fra 1970'erne)→

Hun fejrede til det sidste sine fødselsdage. Når hun fyldte rundt var der altid mange gæster. Både 70 og 80 års fødselsdagene blev holdt på gården. På billedet herunder fra 80 års fødselsdagen i 1969 er hele selskabet fotograferet foran hoveddøren. Der er næsten 30 gæster, og Mads's gren af familien fra Asperup/Rørslev er rigt repræsenteret. Min farmor bevarede gennem hele livet et godt forhold til dem.

Alle gæsterne til 80 års fødselsdagen→

Fødselaren med sine 3 børn ↓

Et blomsterfyldt skrivebord ↓

Min farmor var gennem hele min barndom, ungdom og begyndende voksentilværelse en stor del af mit liv. I mine fotoalbummer er hun med overalt: Til dyrskue på Vesterballes marker, på udflugter, til konfirmationer, til fødselsdage, til bryllup, til barnedåb, juleaften etc. Og det gælder hele familien rundt. Hun var med overalt.

På billedet herunder deltager hun i Ellens og mit bryllup i 1970. Ser hun ikke lidt skeptisk ud, mens hun lytter til sin bordherres beretning?

Sin 85 års fødselsdag afholder hun på Gelsted Kro, også som stor familiekomsammen. På billedet her ser hun stadig frisk og rørig ud, omgivet af 3 oldebørn: Dorte, Anette og Helle (på sin mors arm

I slutningen af 1970'erne svigter kræfterne og hun må tage ophold på Ejby Plejehjem. Hun når lige at fejre sin 90 års fødselsdag hjemme på gården, men en måned senere er det slut. Hun dør den 19. september 1979 og begravnes fra Gelsted Kirke den 22/9 1979. I kirken sang vi "Nu falmer skoven trindt om land", "Giv mig Gud en salmetunge", "Jeg er træt og går til ro" og 2 sidste vers af "Se nu stiger solen".

†
 Vor kære mor, svigermor,
 mormor, farmor og oldemor
Kirsten Svendsen
 er stille sovet ind på Ejby
 Plejehjem, Kingstrup, den 19.
 september 1979
 På familiens vegne
 Olav Svendsen
 Begravelsen har fundet sted.
 Tak for venlig deltagelse.

Min farmor blev altså 90 år. En fantastisk tidsperiode, hun levede i. Som ung husmor var hun vidne til, at kvinderne fik valgret, og som ældre husmor har hun nok gjort sig sine tanker om hippie-bevægelsen. Da hun blev født eksisterede biler og fly ikke. Da hun døde havde de første mennesker betrådt månen. Hun oplevede de første spæde forsøg med radio, film og TV. Hun levede under 4 konger og én dronning. I hendes levetid rystedes verden af Boer-krigen, 1. Verdenskrig, 2. Verdenskrig og Vietnam-krigen.

Det er overvældende at tænke på.

Endnu flere billeder

1930'erne: Kirsten og Mads Svendsen på udflugt med vennerne.

←

Hertil og ikke længere! Kirsten Svendsen ved indgangen til haven↓

1946. Kirsten og Mads Svendsen på besøg hos datteren Else og svigersønnen Carl i København.

←

1949. Kirsten Svendsen på besøg i København. Sammen med datteren Else, børnebørnene Willy og Anne-Grethe og faderen Kresten Jensen. →

Ca. 1950. Kirsten og Mads Svendsen foran Fjeldsted-gården i Den Fynske Landsby. Kirstens reservemor, Kirstine Olsen, boede i en årrække på Fjeldstedgården efter at have overladt Landmålergården til sin søn. Som bevaringsværdig gård var Fjeldstedgården blevet flyttet til Den fynske Landsby

←

1951. Med familien på Århus-besøg. Fra venstre Kristian, Karen og Kirsten Svendsen. Else Thygesen. Forrest Anne-Grethe Thygesen. →

Sommeren 1952. Kirsten Svendsen deltager i svigerdatteren, Karens, fødselsdag

←1953. Kirsten Svendsen med barnebarnet Else-Marie på skødet. Til venstre datteren Else.

1962. På Storebæltsfærgen Knudshoved. Sammen med Anne, Karen og Kristian. ↓

Ved Kirsten Svendsens 70 års fødselsdag 18/8 1959 .

1963. Et sammenpresset selskab er samlet på "Kontoret". Forrest fra venstre Kirsten Svendsen, Kirsten Mathiasen, Else Mathiasen, Olav Svendsen, Kristian Svendsen, Aksel Mathiasen. Bagest Karen Svendsen, Marianne Johansen, Else Marie Mathiasen, Anne Svendsen.

1973→

Ligesom på billedet fra 1963 er min farmor (Kirsten Svendsen) iført sin karakteristiske hvide solhat.

Billedet er fra haven på Skrinshaugegaard. Fra venstre er det Ellen Svendsen med datteren Dorte, K.S., Karen Svendsen og Olav Svendsen.

1974. Fire generationer. Kirsten Svendsen med oldebarnet Jane på skødet. Til venstre sønnen Kristian og til højre barnebarnet Anne.

←

I haven på Skrinshaugegaard. Kirsten Svendsen sammen med datteren Else og børnebørnene Anne-Grethe, Else-Marie og Kirsten. ↓

↑ 1974. I folkestuen på Skrinshaugegaard leger Kirsten Svendsen med oldebarnet, Helle.

18/8 1979. 90 års fødselsdagen. Et af de sidste billeder af min farmor.

SKEMA NR.....

ANETAVLE

Nr. 1 på dette skema er
samme person som Nr.
på skema Nr.

© DHH

1 <u>MIRESTEU MARIE SØRENSEN</u> Født 18/8 1889 Hvor GRUNDFOUR Gitt 8/11 1912 Død 11/9 1979 Hvor GELSTED (Ejby Plejehjem)	2 <u>GARRAND CHRISTEN SØRENSEN</u> Født 13.5. 1864 Hvor GRUNDFOUR Gitt 22/11 1887 i FØJESTED Død 27/7 1958 Hvor HORSØUS	4 <u>JENS CHRISTENSEN</u> Født 1830 Hvor FOLDBY Gitt Død	8 <u>CHRISTEN CHRISTENSEN</u> Født ca. 1791 Hvor Gitt 30.6. 1829 i LABING LILLE Død	16 Overnævnte ane fortættets på skema
3 <u>JENNIE KRISTINE SØRENSEN</u> Født 4/6 1861 Hvor Fjeldsted Død 1896 Hvor GRUNDFOUR	5 <u>EISE HANSE HORSØUS</u> Født 1833 Hvor GRUNDFOUR Død	9 <u>MAREN SØRENSEN</u> Født ca. 1809 Hvor Død	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
6 <u>BOELSHAND SØRENSEN</u> Født 10.3. 1828 Hvor GELSTED Gitt 22.3. 1858 i ØRSLEV Død 17.8 1903 Hvor ESBY	10 <u>MAREN NIELSEN</u> Født 1800 Hvor FOLDBY Gitt	17 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
7 <u>KRISTEN SØRENSEN</u> Født 11/12 1826 Hvor ELLESTED Død 9.4. 1901 Hvor FØJESTED	11 <u>ELLEN NIELSEN</u> Født ca. 1800 Hvor FOLDBY Død	20 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
13 <u>MAREN SØRENSEN</u> Født 3/12 1867 Hvor Død	12 <u>BOELSHAND SØRENSEN</u> Født 22.1. 1826 Hvor KILDEBÅRD Gitt 22.3. 1862 Død	21 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
14 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	11 <u>ELLEN NIELSEN</u> Født ca. 1800 Hvor FOLDBY Død	22 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
15 <u>TRINE MARIE JACOBSDATTER</u> Født ca. 1792 Hvor Død 15/2 1861	12 <u>BOELSHAND SØRENSEN</u> Født 22.1. 1826 Hvor KILDEBÅRD Gitt 22.3. 1862 Død	23 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
16 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	13 <u>MAREN SØRENSEN</u> Født 3/12 1867 Hvor Død	24 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
17 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	14 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	25 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
18 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	15 <u>TRINE MARIE JACOBSDATTER</u> Født ca. 1792 Hvor Død 15/2 1861	26 <u>JENSEN PEDERSEN</u> Overnævnte ane fortættets på skema * ca. 1766 + 19.10 1856	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
19 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	16 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	27 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
20 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	17 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	28 <u>JENS HENRIKSEN</u> Overnævnte ane fortættets på skema * ca. 1765 + 2/4 1825	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
21 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	18 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	29 <u>KAREN ANDERSEN</u> Overnævnte ane fortættets på skema * ca. 1776 + 24.4. 1839	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
22 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	19 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	30 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema
23 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	20 <u>JENS HENRIKSEN</u> Født 27/4 1800 Hvor ELLESTED SØGAARD Gitt Død 16/9 1856 i ØRSLEV	31 Overnævnte ane fortættets på skema	18 Overnævnte ane fortættets på skema	19 <u>MAREN ZACHARIASDATTER.</u> Overnævnte ane fortættets på skema